

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Venditio rei vilioris mixtæ cum pretiosiore.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

seu balneo tres infirmos curare possit, tria integra stipendia iuste percipiet. Parique modo equum, qui tres alios curare debet Romani, ita tibi possem ad eundem locum accipere ac si pro te tantum redacta, quæ sunt exempla eiusdem Lellij.

Dixi (in solidum) nam si obligatio fieret singulis pro obolo quædam parte, alia esset ratio. Nuntius, v.g. Ordinarius fecit stipendia litteras, non potest recipere integrum stipendium, nec pro singulis, quia in Nuntio Ordinario, contribuere quilibet, etiam pro sua parte, & non integrè intendit ad constituendum scilicet unum ingrum salarium.

Pari modo, quia una Peregrinatio v.g. vel una Missa, vel unica oratio uni promissa, pro illo uno tantum valet, non potes alteri eandem promittere. Vide eundem Lellium.

An idem sit dicendum de Commissariis, aliisque Ministriis, qui uno die expediunt negotia multorum, multoties ipsorum stipendia accipiunt; Vide apud eundem Lellium, ibid. qui concedit, quando aliud Magistratus, seu Princeps non taxaverit: & aqua utilitas habetur in negotiationibus, Lellium sequitur Bauni in sing. cas. 73. & cas. 204. ubi de salario Commissarii.

Prætextu minoris pretij rem venditam diminueret.

4. In iustitia reus est, qui rem vendit infimo pretio, & parum mercedis tradit. Si ulna, verbi gratia, panni rigoris valeat quinque, infimè quatuor; non potest Mercator vendere ulnam pro quatuor, & non tradere integram partem ulnam, eo colore, ut sibi eiusmodi partem referat pro eo, quod d. est ad pretium rigorosum. Ita Molinæ d. 351. Ratio est, quia sic Mercator non ita ter contractui, & pacto inito cum emptore de vendenda illi integra panni ulna, & sic illum deciperet, ut in tantum tunc incommodum non raro sequens; nam emptori non sufficit, verbi gratia, pannus ad vestem sui comparandam, &c. nec sufficit huic emptori, cui necessaria est uncia electuarij, si tu occultè semi-unciam tradas.

5. Neminem puto refragaturum allatæ doctrinæ: Aliud emens est quod probabiliter docent Tolet. Val. Sotus, Rebelli, alique, quos citat, sequiturque Salas dubio 35. n. 4. de fraudante in pondere, vel mensura non teneri ad restitutionem, quando ita defraudat, ut si quid iuste compenisset: Aliud est, quod nos hæcenus docuimus. Nam si lex de pretio alicuius rei esset iniusta, vel ementes ex malitia convenirent solvere minus, quam verè re valeat: posset tunc ad se indemnem servandum, Mercator, quando propter coactionem non potest se à vendendo retrahere, aliquid diminueret de pondere, vel mensura.

Ulna, verbi gratia, panni valet iuste quinque aureis, rem, sive ob legem iniustam, sive ob potentiam, sive ob malitiam emptorum, ipsi solvunt quatuor iuste Mercator dabit minus de ulna panni, quantum scilicet satis est ad suum iustum pretium supplendum; & Ratio est, quia pretium, quod solvitur, supponitur esse minus infimo, atque adeò iniustum; quare Mercator sic diminuendo de merce, inducit æqualitatem, & ex alia parte emptori iniusto imputabitur damnum, quod ipsi eidem forte sequitur (nisi, in aliquo casu magni damni, aliud dicat charitas, &c.) At in casu numeri præcedentis, non ita, quia ibi pretium, quod emens solvit, licet infimum, iustum tamen est. Et nihilominus puto, si Mercator omnino pretio summo volebat vendere, ad quod cerè lus habet, & emens compelleret iniuste ad vendendum infimo: posse tunc Mercatorem sibi pretium summum, diminuendo de mensura compensare, quia tunc reddit ratio suæ indemnitas, & damnum emptori fortè obveniens, ipsimet merito imputabitur, ut dictum est.

Hoc pertinet, quando prætextu, quoddam vili pretio vendis, rem de industria deteriotem reddis, miscal, verbi gratia, aquam vno, & vendis eo vili pretio, quo

re vera illud vinum eà dilutum aqua valet. In quo casu dux expendi debent difficultates: Altera, an tunc pecces contra ementes? Et huius dissolutio colligitur ex mox dicendis à num. 11. & præsertim num. 27. Altera, an pecces contra alios Mercatores, ad quos non accedent emptores, quia allesti à vili pretio, quo tu vendis, ad te confluent? Atque ad hanc breviter respondeo, te peccare cum obligatione restituendi Mercatoribus, quanti ex morali iudicio eorum interest hoc tuum stratagemata. Ratio est, quia quilibet habet ius iustitiæ, ne vi, vel fraude à suo lucro deturbetur: tu verò in hoc casu per tuam fraudem divellis Mercatores ab ipsorum iuste sperato lucro. Quod cerè peccatum, restitutionisque onus tu non contraheres, si solum decresceres in pretio tui puri vini: nam tunc sine fraude, & quidem bonis artibus ad te emptores alliceret, & per accidens ab aliis Mercatoribus averteret. Lege Bardi lib. 1. Sella. questio. 2. sect. 1. num. 14. id fuisse prosequentem, de Lugo tom. 2. de iustitia, disput. 26. n. 135. & Dian. part. 1. tr. 8. resp. 80.

Venditio rei villioris mixta cum pretiosiore.

6. Ab Argentariis, & similibus icitè venditur argentum, & aurum mixtum cum eo metalli genere, quod dicitur Lega; à Ferrariis ferrum mistum aliquibus granis arenæ; à Fabricaldariis æs mixtum cum modico ferro; à Vinitoribus mustum, ad quod decoquendum, necessaria addenda est modica aqua, &c. modo serventur tria. Primò, ut misceatur solum id, quod est necessarium ex arte. Secundò, quod consuetum. Tertio, in parva quantitate. Ita Azor. p. 3. lib. 8. de empto & vendito. cap. 23. quest. 3. ex Cordub. in sum. quest. 8. Ratio est, quia hæc ita communiter æstimantur, & venduntur in foro.

An vino misceri aqua, ac frumento misceri secale, vel quid simile, liceat, innui supra, §. 3. n. 4.

Vendere quid, pro quo.

7. Vitium id Pharmaco-polarum est familiare, qui aquas ex herbis extractas, ipsas herbas, radice, &c. varia electuaria ab emptoribus expetita, cum in promptu aliquando non habeant, alia non absimilis virtutis tradunt, ne in ipsorum Officinis deesse illa emptores conquerantur, minusque propterea illam frequentent.

8. Profectò, si certum evidenter esset, eas supposititias res iisdem proferre virtutibus, nullius culpæ hunc vendentem condemnarem: ceterum dum unum pro alio tradis: Primò, ementem decipis, dando aliam substantiam ab expetita. Secundò, accipis certum pretium, pro incerto medicamento. Tertio, infirmi salutem non consulis; & utinam illam aliquando non offendas, dum, Medico mandante quoddam electuarij genus, tu aliud, quod tibi videtur non dissimile, cum dissimile fortè sit, invito porrigis.

9. Solum ergo te à gravi culpa excuso, quando, ut dixi, certus es de æqualitate virtutis, seu, ut universalius loquar, quando certus es fore æquè, vel quæ æquè utilem rem ementi; tunc enim is non erit probabiliter invitatus graviter in ea re emenda. Rursus si certò prævideas damnum fore admodum leve, culpa reduceretur ad levitatem, ratione parvitatis mareræ. Quid enim damni gravis est, verbi gratia, si ad usum comedendi iusto pretio tradas unum genus piscium, pro alio parum diverso, Vinum Chium pro Cretico, &c. Ita Toletus, Valent. Ledesma, Sotus, Salon, alique, quos citat, sequiturque Salas de emptione, dub. 35. cir. num. 1.

10. Quoad restitutionem: Certum est, te debere restituere excessum pretij, si fortè à te acceptus est supra iustum pretium rei, quam tradidisti, (etiam si eiusdem fuerit utilitatis) vel supra pretium, quo em-

Hh 4

pro